

China expeditie in vogelvlucht

Jos Nijland ¹

1. Dr. De Vriesstraat 32, 1654 JV Benningbroek

Ook Jos Nijland maakte een reisverslag van de China expeditie. En omdat iedereen een dergelijke reis op zijn eigen manier beleeft, onthouden we de Radiant lezer ook Jos' reiservaringen niet. Andere anekdotes, andere belevingen, maar eenzelfde sfeer. Beleef de China expeditie nog een keer mee...

Links : Op 16 oktober 1998 vertrok de cargo van de DMS Leoniden expeditie vanaf Leiden. In totaal 1050 kg apparatuur en hulpmiddelen werd vervoerd door onze expediteur U-Freight. Op de foto staat de zending gereed voor vertrek te Leiden. Links Hans Betlem, Rechts Cas Scheij van U-Freight Holland BV. Foto : Michelle van Rossum

Zaterdag, 6 november 1998

Even voor 14.00 uur hadden we ons verzameld op vliegveld Schiphol. Iedereen kreeg de sweater met het expeditielogo, dat door Robert Haas is ontworpen, uitgereikt.

De grote droom en hoogtepunt voor iedere meteorwaarnemer stond op het punt te beginnen, namelijk het waarnemen van de Leonidenzwerm in China. Eens in de 33 jaar gaan we met onze aarde door de dichtere delen van de stofstaart van de moederkomeet P/Temple Tuttle.

Zondag, 7 november 1998

Zondagochtend om 8.50 uur landden we keurig op schema op Beijing Airport in China. Buiten de poort stond

verrassend genoeg Alex Scholten, die bezig is met een rondreis om de wereld en nu een maand lang in China zou verblijven, om samen met ons het Leonidenmaximum te gaan waarnemen.

...de bus heeft het gehaald tot aan BAO en dat was al een beleving apart. Voor het eerst China zien, zoals China is. Absoluut geen verkeersregels, tenminste zo leek dat. Een auto die ons net voor een onoverzichtelijke bocht inhaalde. Zeer veel fietsers en fietskarren, toeterende auto's en voetgangers, alles kris kras door elkaar. Ogenscheinlijk geen orde, maar toch ging alles goed.

Om 12.15 uur was de "lunch". En wat voor een lunch! Een extra maaltijd.

De middagmaaltijd is in China de belangrijkste. Wel even flink wennen aan de smaak en aan de stokjes. Ja, met stokjes. Alle begin is moeilijk, en dat klopte ook nu weer.

Maandag, 8 november 1998

Overall langs de weg stonden mensen op verbouwde fietsen etenswaar aan te bieden. Overall zag je rookpluimen van de kacheltjes, die worden gestookt met cokes. Dit moet min of meer hetzelfde zijn geweest en net zo ruiken als 60 jaar geleden in Nederland.

Geld wisselen gebeurde bij onze gids Tony, gewoon op straat. Naar een bank gaan is veel te lastig zei hij. Eén dollar is 8 yuan. Hij was hier dus goed

Links :*Xining, straatbeeld.**Foto : Casper ter**Kuile*

op voorbereid en waarschijnlijk verdiende hij er zelf ook nog aan.

Romke, Arnold, Alex en ik zijn zomaar een plaatselijke eetgelegenheden binnen gelopen en hebben we allemaal "pork" met allerlei groenten besteld. Het was erg lekker, maar wel verschrikkelijk heet. Dit alles voor maar f 5,00 per persoon. We wilden fooi geven, maar dat namen ze echt niet aan. Ik denk dat dit eten mij een dag later heeft opgebroken. Mijn darmen raakten vanaf dat moment van streek.

Om 19.30 uur begon de Chinese opera. Nou ja, opera? Tijdens het eerste deel was er veel "pannengekletter". Toch vielen er enkelen bijna in slaap. Het tweede deel, met fantastische acrobatiek, was niettemin zeer de moeite waard en dat maakte alles goed. In totaal kregen we ruim een uur Chinese cultuur te zien. Prachtig.

Dinsdag, 10 november 1998

Daar stonden we dan, op die immens grote muur. Wie had dat gedacht. Dat je voor een hobby als meteoren waarnemen zomaar op de Chinese muur stond. In totaal ooit 10.000 km lang. Nu bestaat nog 6350 km, waarvan grote delen in een slechte staat verkeren. Na vele foto's en nog meer trap-

treden genieten we op een rustig plek in het zonnetje van het magnifieke uitzicht. We zouden hier nog uren kunnen blijven zitten, maar dat ging helaas niet.

De lunch was goed. De wc's erg klein. Je moest boven een gat in de vloer gaan staan. Op dat moment kwam Klaas Jobse in het toilet naast me staan. Ik leunde op de zijwand, zo laag was het, en tikte Klaas op zijn hoofd. Hij kreeg bijna een hartverzakking, zo raar keek hij op.

Woensdag, 11 november 1998

Het vliegtuig vertrok om 11.35 uur. Om 12.15 uur kregen we dan ons ontbijt. Heerlijk. De vlucht duurde ongeveer twee uur. De landing was spectaculair. Vanachter de bergen doken we schuin en vrij steil naar de landingsbaan. Na het uitstappen liepen we nog eerst een tijdje op het vliegveld rond. De incheckbalie van Xining stelde niet veel voor, de omgeving des te meer!

De groep werd al groter en het werd steeds gezelliger. We hebben heerlijk aan de thee gezeten en alle belevenissen tot nu toe passeerden de revue. Toen iedereen tenslotte naar de hotelkamer ging, praatten Romke en ik nog een tijdje door. Na afloop van deze

avond had ik nog maar 8 kaarten geschreven.

Donderdag, 12 november 1998

Goede nachtrust gehad en goed ontbeten om 7.30 uur. Om 8.30 uur stonden de personenbus en cargo-auto klaar. Hoe het kon is een raadsel, maar alle cargo zat in een "dinky-toy" mini busje. Er was geen ruimte meer over. Dat betekende dat al onze eigen bagage mee moest in de Iveco personenbus. Na flink stouwen en stapelen lukte dit. Daar gingen we dan, 10 uur rijden voor de boeg, dicht opeengestapeld.

's Middags om 13.00 uur kwamen we in een klein dorpje waar we voortreffelijk hebben gegeten. De deuren en tafels waren zoals gewoonlijk weer veel te laag en de stoeltjes te klein, maar het was er wel sfeer. Alle afval lag direct buiten de muren aan de achterkant van de huizen. De "toiletgelegenheden" was niet meer dan een gat in de grond.

Nog vijf uur rijden voor de boeg. Het landschap werd steeds mooier. We zagen naast duizenden schapen, geiten en koeien ook Yak's en kamelen!. Onderweg hadden we nog een lekke band ook. Dat hoorde er gewoon bij. Toen deze was verwisseld duurde het

Links :

*Droppost Ulan.
Vanaf deze locatie
werden de simultaanopnamen met
post Xining verkregen. Foto : Casper
ter Kuile.*

niet zo lang meer, voordat we bij de radiosterrenwacht waren. Het was inmiddels donker en de temperatuur gedaald tot -5 graden.

Vrijdag, 13 november 1998

Het Chinese weerbericht van 19.30 uur gaf aan dat er een koufront zou gaan passeren, waarbij we enigszins hinder van de bewolking zouden kunnen krijgen. Toen we dan ook om 20.30 uur naar buiten gingen, was het niet echt helder. Als dat maar geen voorbode zou zijn van wat er de komende nachten zou gaan gebeuren.

De temperatuur was ongeveer -14 graden Celsius.

Terwijl Carl, Arnold en ik deze avond voor het eerst hebben waargenomen, hebben Koen en Marco de eerste Leoniden waarnemingen later in de nacht gedaan.

Zaterdag, 14 november 1998

De 30 km naar Delingha werd opnieuw een aparte beleving. Eenmaal in Delingha aangekomen, zaten we op het verste punt van deze expeditie wat betreft het aantal afgelegde kilometers. In Delingha mochten we alleen onder begeleiding filmen en foto's maken. Wel een beetje vreemd eigenlijk.

Zondag, 15 november 1998

Direct na de middag stond het bezoek aan de droppost Ulan op het programma. Er werd 80 kilometer teruggereden richting Xining, hemelsbreed 65 kilometer. We kwamen bij een aantal aaneengeschakelde gebouwen, omringd door een muur. Er was alleen kaarslicht en een warme kachel, maar geen elektriciteit. Dat betekende werken met de aggregaat, die op maandag zou worden getest met Chinese brandstof. Nauwkeurig werden met de GPS de coördinaten bepaald.

's Avonds om 19.30 uur was er het weerbericht. Die gaf aan dat er een gigantisch hoge druk gebied vanuit Rusland aan kwam. Vanaf nu zouden we echt helder weer krijgen met flink lage temperaturen. Na dit goede weerbericht hebben we opnieuw vergaderd. De tijdstippen voor de komende maaltijden zijn aangepast. Er is ook afgesproken wie wanneer naar de droppost in Ulan gaan. Carl en Marco zouden als eerste gaan in de nacht van maandag op dinsdag. Arnold van dinsdag op woensdag in de maximumnacht en Koen en ik in de laatste nacht van woensdag op donderdag. Deze avond zijn Romke, Arnold en ik naar buiten geweest om met een videorecorder met beeldversterker een

aantal deep-sky objecten te gaan bekijken. Er werd een grensmagnitude van ongeveer 11 (!) gehaald. Dat betekende dat er zeer fraaie (open) bolhopen en sterrenstelsels uit de Messierreeks te zien waren, zoals bijvoorbeeld de Ringnevel, Halternevel, Andromedanevel met begeleiders, etc. Erg mooi om te zien.

Maandag, 16 november 1998

Tegen zonsondergang heb ik de sleutel van het torentje gevraagd. Die was er niet. Wel ging er een Chinees met Arnold en mij mee om met twee schroevendraaiers de deur te openen. Dat lukte die man niet, maar mij wel. Boven op de toren heb ik enkele fraaie foto's gemaakt van de Quin Hai Radio Observatory en van de ondergaande zon.

Nog even geslapen voor zover dat ging en toen naar buiten om te gaan waarnemen, en hoe. **Deze nacht zullen we nooit, nooit meer vergeten, wat een ongelooflijk spektakel!** We hebben nog nooit zoveel vuurbollen gezien. De een nog mooier en helderder dan de ander. Op een bepaald moment hangen 4 nalichtende sporen in de lucht die allemaal minuten lang blijven hangen. Er zijn van de meeste prachtige foto's en video-opnamen

gemaakt. Dit grote aantal heldere meteoren, zoveel uur voor het maximum, was eigenlijk niet verwacht. En dan daarbovenop de geweldig fraaie en heldere vuurbollen. Vlak boven de horizon was het een waar vuurwerk van heldere meteoren, niet normaal. Wat zou dit gaan betekenen voor de komende maximumnacht?

Tijdens en na het opruimen na 7.00 uur normale tijd zagen we nog eens 15(!) vuurbollen van -4 en helderder. Zelfs toen er nauwelijks nog sterren zichtbaar waren verschenen er nog vuurbollen. Onwaarschijnlijk mooi. Halverwege de nacht moest ik het waarnemen onderbreken. Ik moest ogenblikkelijk naar binnen vluchten, anders zouden mijn vingers afvriezen! Door de grote hoeveelheden meteoren werden mijn handen niet meer opgewarmd. Ze waren dus zo koud geworden, dat ik noodgedwongen 20 minuten moest stoppen. In die tussentijd viel wel de helderste vuurbol van de hele nacht. Magnitude -12, bijna even helder als volle maan! Maar naast al die -10^{en} en -8^{en} was dat achteraf gezien niet zo erg.

Dinsdag, 17 november 1998

De dag van het maximum, waarvoor deze expeditie eigenlijk was opgezet, was aangebroken. Opnieuw steeg de spanning. Wat zou er gaan gebeuren? Hadden we het grote spektakel al gezien, gemist of..... We wisten het niet.

In de periode tijdens het rondlopen zag ik in het westen een vuurbol en vroeg aan Robert Haas of hij hem in zijn cameraveld had gehad. Even kijken, zei Robert, en sloot zijn T90 camera. Daarna keek door de zoeker en plotseling verscheen er weer een vuurbol, die hij precies door het beeldveld van de zoeker zag, maar.....de camera was net dicht! Toen zei Robert: "Wel een leuke ervaring, want dit is de eerste keer dat ik een vuurbol door mijn zoekervenster zie!"

De afgelopen nachten is er gebruik gemaakt van telefoon in het veld. Er is vanuit het kantoor van de directeur Lei Chengming een 50 meter lange

Boven : Een geslaagde expeditie betekent taart. 19 november 1998, Delingha.

telefoonkabel gelegd, zodat we op de waarnemingsplek bij -15° Celsius een telefoonverbinding met de buitenwereld hadden. De telefoon ging deze nacht iets na 4 uur (=20.00 NL-tijd). Jolanda was aan de lijn. Plotseling staan we in de schaduw. Achter ons verscheen op dat moment een vuurbol van magnitude -6. Jolanda vroeg of er iets aan de hand was, want ze hoorde gejuich. Oh niks, zei Robert: "Alleen maar een vuurbol die alles hier even verlicht, meer niet. Jos, wil jij even de tijd opschrijven?"

Woensdag, 18 november 1998

Hans Betlem belde nog, nadat we hem vanuit Quin Hai al een aantal keren probeerden te bereiken. Hij zei dat ook zij tot nu toe een prima actie hadden gehad, met veel gefotografeerde vuurbollen. Het was erg koud met veel wind, maar voor de rest liep alles goed. Tijdens het Chinese weerbericht van 19.30 uur werden 2 videometeoren van de groep Xinglong getoond. Zeer fraai.

Tegen de ochtend beseften we dat de actie nu echt voorbij was. We konden ons straks gaan opmaken voor de

terugreis. Wat een fantastische nachten hebben we gehad!

Om 7.00 uur was het dan einde actie. Iedereen was daar wel blij om, vooral omdat het deze nacht rond de -20° Celsius was geweest. De terugreis naar de sterrenwacht was niet leuk. Mijn voeten bleven steenkoud.

Om 9.00 uur eindelijk in bed beland met nog steeds koude voeten.

Donderdag, 19 november 1998

Tussen de twee maaltijden zijn Carl, Arnold en ik gaan wandelen in de richting van de bergen. We deden nog een laatste poging om te kijken of we dat konden halen. We keken wel hoe ver we kwamen. Wat we toen zagen overtrof al onze verwachtingen. Een schitterende rivierbedding met veel afzetting van morenen. Wat een fantastisch gezicht, dit paradijselijke oord zo vlak gelegen tegen de bergen. Wie had dat gedacht om midden in de woestijn zoiets onvoorstelbaars aan te treffen. Hier hebben we samen enkele van onze mooiste foto's gemaakt! Dit was de perfecte afsluiting van deze China expeditie !!!

Door Koen werd een echt grote taart aangesneden, omdat dit voor hem als banketbakker gesneden koek moest zijn. Deze taart was speciaal voor ons in Delingha gemaakt. Na het uitdelen en opeten van een taart, banaan en een appel en tussendoor nog het drinken van Chinees bier uit blik, zei de directeur: "There is more to do, tonight." En dat was de spijker op zijn kop. Alle Cargo moest nog worden ingepakt.

Toen we gingen slapen zei Arnold plotseling: Jaaa! Vuurbol! Dat moet minstens -10 zijn geweest! Nu is dat niet zo vreemd, maar dwars door het gordijn zag hij hem, ken je dat? Ik zei: Ik weet dat het een fantastische nacht is geweest, maar nu moet je niet gaan ijlen. Arnold: Niks, echt waar, door het gordijn. Ongelooflijk! Dus ongelooflijk was-ie?!? Dacht ik al. Uiteraard had ik deze net niet gezien.

De volgende dag hoorden we van Romke dat hij rond dat tijdstip nog buiten was en dat hij plotseling rondom om hem heen alles zag oplichten...

Vrijdag, 20 november 1998

Onderweg, vlak voor het bereiken van Xining stopten we opnieuw. Wat was er aan de hand. Een leuke band, net zoals op de heenreis, of misschien erger. Ja, het was erger. De claxon

deed het niet meer en als er iets belangrijk is, als je in China auto rijdt, dan is dat de claxon. Dat is een van de eerste levensbehoefes. Zonder dat ben je totaal onthand en kun je het bijna wel vergeten in het verkeer.

Na even opfrissen gingen Romke, Arnold en ik de stad in om nog enkele souvenirs te kopen. Op een markt naast de rivier hebben we onderhandeld over een aantal beeldjes van een of andere groene rommel (volgens Arnold). Op een bepaald moment stonden er wel 25 mensen om ons heen om te kijken hoe dat allemaal ging. Met handen en voeten kwamen we eruit en liepen verder.

Na veel lopen, kwamen we in een "KTV" (karaoke-tv). We liepen naar binnen en werden begeleid naar een kamertje waar alleen een tv stond. Hier konden we naar hartelust onze zangkwaliteiten uitproberen, maar we lieten de manager weten dat we eigenlijk op zoek waren naar een plaats om gezellig een biertje te drinken.

Zaterdag, 21 november 1998

We nemen afscheid van onze Tibetaanse gids Nancy van China International Travel Service (CITS), die alles weer perfect had geregeld. Zelfs geen problemen met de 180 (!) fotofilmplaten. Wie neemt er nou 180 filmplaten mee op reis!

Onze Russische Toepolev zou om 10.40 uur vertrekken. We zaten letterlijk al lang en breed in het vliegveld, klaar voor vertrek, toen we het bericht kregen om uit te stappen en te wachten in de vertrekhal. Wegens het slechte weer in Beijing konden we niet vertrekken. Einde bericht. Nou, daar stonden we dan terwijl buiten het zonnetje scheen. Het was daarom nauwelijks voor te stellen dat het in Beijing slecht weer was. Afwachten maar.

Om 16.45 uur vlogen we dan echt. De zon stond al laag. Perfect voor enkele prachtige plaatjes. Mark de Lignie vroeg nog aan Robert Haas, die aan het raampje zat, of hij beneden ergens de cargobus zag rijden. Robert zag hem gaan....richting Rusland.

We werden naar een restaurant gereden, dichtbij het "plein van de Hemelse Vrede". De ontmoeting met groep Xinglong en de Chinese begeleiding was prachtig. Vele verhalen en belevenissen werden uitgewisseld en besproken. We konden vervolgens op dit tijdstip toch nog iets eten. De Chinezen verontschuldigen zich voor het ongemak, maar er viel niets te verontschuldigen. Ze hadden tot nu toe alles gedaan wat ze konden doen om het ons zo goed mogelijk naar onze zin te maken.

Zondag, 22 november 1998

We aten voor het eerst weer een Hollandse hap en dat smaakte prima. Tijdens de vlucht zagen we een cirkelvormig lichtverschijnsel geprojecteerd op de wolken beneden ons.

We namen afscheid van elkaar en van Pavel Spurný, die na vier uur pauze, meteen door zou vliegen naar Tsjechië. Hij had All Sky opnames gemaakt en wij zijn zeer benieuwd hoe deze plaatjes eruit zien.

Links : *De buit is binnen. Met dank aan de firma Kodak voor de sponsoring van het filmmateriaal.*